

ŠAJĀ NUMURĀ:

AKTUALITĀTES

- Izsludināta pieteikšanās konkursam „Sējējs-2015”2
- Aktuāla informācija par nodokļiem un grāmatvedību2
- Izmantojiet Elektronisko pieteikšanās sistēmu!4
- Neaizmirstsim par magniju!5
- Piena pašizmaksu ietekmējošie faktori . . .5
- „Rudeņos” rūpējas par govju labsajūtu . . .7
- Augļu dārza atjaunošana un kopšana10
- Briseles gaitenjos . .12
- Kas jāzina par putnu gripu14
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2015. gada maijā14
- Gan veselībai, gan garšas baudījuma . .15

Foto: Dainis Arbidāns

TIEŠAJIEM MAKSĀJUMIEM DROŠĀK PIETEIKTIES ELEKTRONISKI

No 20. aprīļa līdz 22. maijam lauksaimniekiem būs iespējams iesniegt vienotu iesniegumu, lai saņemtu atbalsta maksājumus par platībām par 2015. gadu. Iepriekšējos gados beigu termiņš iesniegumu pieņemšanai bez samazinājuma sankcijām bija 15. maijs, bet šogad, ņemot vērā, ka ir ļoti daudz izmaiņu platību maksājumu saņemšanā, tas ir pagarināts par vienu nedēļu līdz 22. maijam.

Iesniegumiem, kas būs iesniegti pēc 22. maija, tiks piemērots 1% atbalsta apjo-

ma samazinājums par katru nokavēto darba dienu. Pēdējais iesniegumu iesniegšanas datums ar kavējuma sankcijām ir 15. jūnijs.

Lauksaimniekiem, kuru saimniecībā ir 10 ha un vairāk aramzemes, no 2015. gada ir jāievēro zaļināšanas prasības. Šādos gadījumos pieteikšanās platību maksājumiem ir jāveic elektroniski, jo tas atvieglos lauksaimniekiem informācijas iesniegšanu un nodrošinās datu precizitāti – sistēma aprēķinās zaļināšanas prasību izpildi un brīdinās par konkrētu nosacījumu neizpildi, tādējādi novēršot kļūdas rašanās iespēju.

Zemkopības ministrs Jānis Dūkļavs: „No

šī gada, iesniedzot pieteikumus tiešajiem maksājumiem, kļūdīties ir bīstami – kļūdu dēļ saimnieki var palikt bez atbalsta. Lai tas nenotiktu, pieteikumi jāiesniedz elektroniski, un tas garantēs precīzu pieteikumu aizpildīšanu un ātrāku atbalsta izmaksu.” Lai palīdzētu lauksaimniekiem, kuri līdz šim atbalsta maksājumiem pieteicās klātienē Lauku atbalsta dienestā (LAD), iesniedzot pieteikumus papīra formātā, Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) ir sertificējis konsultantus visā Latvijā, kuri palīdzēs pieteikumu aizpildīšanā.

► 2. lpp.

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

AKTUALITĀTES

► 1. lpp.

LLKC, Zemkopības ministrija (ZM) un mobilo sakaru operators LMT vienojušies par sadarbību lauksaimnieku nodrošināšanā ar plašākām iespējām 2015. gada platību maksājumiem pieteikties elektroniski. Līdz šim no apmēram 60 tūkstošiem saimniecību, kas pieteicās ES platību maksājumiem, pieteikumus elektroniski iesniedza nedaudz vairāk kā 13 000. LAD direktors vietnieks Ģirts Krūmiņš informē, ka šogad pieteikumus elektroniski būs jāiesniedz vēl aptuveni 10 tūkstošiem saimniecību.

LLKC valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Cimermanis: „Esam vienojušies, ka no 7. aprīļa mums talkā nāk arī kompānija „Latvijas Mobilais telefons”, jo saimnieku skaits, kam būs nepieciešama palīdzība, ir ļoti liels.” LMT klientu apkalpošanas centros visā Latvijā – kopskaitā 65 – piedāvās lauksaimniekiem par izdevīgāku cenu iegādāties vairāku modeļu datorus ar ātrgaitas interneta pieslēgumu, nodrošinot arī interneta signālu pastiprinošu iekārtu uzstādīšanu saimniecībās, kur interneta signāls ir vājš. LMT piedāvājumam būs iespējams pieteikties arī LMT e-veikalā ar bezmaksas piegādi mājās. Īpašā piedāvājuma nosaukums ir „Zemnieka komplekts”.

LMT prezidents Juris Binde: „LMT 4G sakaru tīkls ir pieejams jau vairāk nekā 77% Latvijas iedzīvotāju. Tehnoloģiju pieejamība un salīdzinoši zemās pakalpojumu izmaksas ir padarījušas mūsu lauksaimniekus un reģionus vēl konkurētspējīgākus. Īpaši atbalstot tos zemniekus, kuriem turpmāk būs elektroniski jāiesniedz pieteikumi zaļināšanas maksājuma saņemšanai, LMT ir sagatavojis arī īpašu piedāvājumu – Zemnieku komplektu.”

LMT piedāvājumā ietverts dators un ātrgaitas interneta pieslēgums, kas kopā izmaksās no 26 eiro mēnesī. Piedāvājumam no 7. aprīļa var pieteikties lauksaimnieki, kuri ir reģistrējušies kā Lauku atbalsta dienesta klienti.

Atgādinām, ka lauksaimnieki šogad varēs pieteikties vienotajam platības maksājumam (provizorisks likme 58 eiro) un zaļināšanas maksājumam (provizorisks likme 34 eiro). Jaunajiem lauksaimniekiem par pirmajiem 90 ha būs papildu maksājums 40 eiro/ha. Par zaļināšanas maksājumu detalizētāka informācija atrodama www.lad.gov.lv sadaļā „Zaļināšanas kalkulators”.

Iveta Tomšone, LLKC sabiedrisko attiecību vadītāja

IZSLUDINĀTA PIETEIKŠANĀS KONKURSAM „SĒJĒJS-2015”

Zemkopības ministrija aicina lauku uzņēmējus, jaunos zemniekus, kā arī ģimenes laukos pieteikties lauksaimnieku vidū iecienītajam konkursam „Sējējs-2015”. Izvirzīt pretendētus konkursam aicinātas ne tikai pašvaldības, bet arī lauksaimnieku un pārtikas ražotāju nevalstiskās organizācijas.

Konkursa dalībniekus šogad vērtēs nominācijās: „Gada lauku saimniecība” (augkopības, piena un gaļas ražošanas saimniecības), „Gada uzņēmums pārtikas ražošanā”, „Ģimene lauku sētā”, „Jaunais veiksmīgais zemnieks”, „Bioloģiskā lauku saimniecība”, kā arī „Gada LEADER projekts vietējā rīcības grupā”. Pieteikumi dalībai šajās konkursa grupās jāiesniedz Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centra konsultāciju birojos vai Lauku atbalsta dienesta (LAD) reģionālajās lauksaimniecības pārvaldēs, vai LAD Centrālajā aparātā Klientu apkalpošanas daļā, Rīgā, Republikas laukumā 2 līdz 2015. gada 1. jūnijam.

Tāpat šogad dalībniekus vērtēs arī nominācijā „Jaunais zinātnieks”. Pieteikumus šajā grupā jāiesniedz Latvijas Lauksaimniecības un meža zinātņu akadēmijā (LLMZA),

Rīgā, Akadēmijas laukumā 1, 204. kabinetā līdz 2015. gada 15. jūnijam.

Jau deviņo gadu tiks pasniegta balva par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā. Pretendentus šai balvai var izvirzīt ZM un tās padotībā esošās iestādes, lauksaimnieku un pārtikas ražotāju nevalstiskās organizācijas un LLMZA. Lai pieteiktu pretendētus balvai par mūža ieguldījumu lauksaimniecībā, ZM Preses un sabiedrisko attiecību nodaļā, Rīgā, Republikas laukumā 2, 23. stāvā 2302. kabinetā jāiesniedz rakstisks pieteikums (brīvā formā) līdz 2015. gada 1. augustam.

Katrā konkursa grupā noteiks vienu laureātu, kurš saņems Gada balvu „Sējējs” (bronza statuja), diplomu un naudas balvu, kā arī veicināšanas balvu saņēmējus. Konkursa dalībniekus godinās konkursa noslēguma pasākumā 2015. gada rudenī.

Iepazīties ar konkursa nolikumu, vērtēšanas kritērijiem, pieteikuma veidlapām un citu ar konkursu saistīto informāciju var interneta mājaslapā www.sejejs.lv.

ZM informācija

GRĀMATVEDĪBA UN NODOKĻI

AKTUĀLA INFORMĀCIJA PAR NODOKĻIEM UN GRĀMATVEDĪBU

Mainīts termiņš mikrouzņēmumu deklarācijas iesniegšanai par pirmo ceturksni

Saeimā 2015. gada 19. martā pieņemts likums „Grozījums Mikrouzņēmumu nodokļa likumā” (publicēts „Latvijas Vēstnesī” 2015. gada 25. martā). Ar šo grozījumu likumā ir noteikts īpašs mikrouzņēmumu nodokļa deklarācijas par 2015. gada pirmo ceturksni iesniegšanas termiņš un par šo periodu aprēķinātā mikrouzņēmumu nodokļa nomaksas termiņš. Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija

par 2015. gada pirmo ceturksni Valsts ieņēmumu dienestā ir jāiesniedz laikā no 2015. gada 15. maija līdz 25. maijam, un nodoklis par pirmo ceturksni jāsamaksā līdz šī gada 25. maijam.

Sezonas laukstrādnieku nodoklis

Saskaņā ar likumu „Par iedzīvotāju ienākuma nodokli” laika posmā no 1. aprīļa līdz 30. novembrim likumā noteiktajos gadījumos ir atļauts maksāt sezonas laukstrādnieku nodokli, kas tiek aprēķināts 15% apmērā no strādniekam aprēķinātā ienākuma.

► 3.lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 2.lpp.

Sezonas strādnieki un tiem aprēķinātie ienākumi tiek reģistrēti Lauku atbalsta dienesta (LAD) elektroniskajā sistēmā. Šeit <http://www.lad.gov.lv/lv/aktualitates-un-kalendars/aktualitates/pieejams-e-pakalpojums-sezonas-laukstradnieki-507> ir iespējams iepazīties ar LAD sagatavoto informāciju par sezonas laukstrādnieku reģistrēšanu.

VID informācija par minimālo nodokli 50 eiro apmērā

Šis ir pirmais gads, kad nodokļu maksātājiem likumā noteiktajos gadījumos jāmaksā minimālais iedzīvotāju ienākuma, uzņēmumu ienākuma vai mikrouzņēmumu nodoklis 50 eiro apmērā. Iepazīstinām ar VID mājas lapā sniegtajām atbildēm uz dažiem jautājumiem par minimālo nodokli.

Jautājums:

Ja sabiedrības (kura gada laikā nav veikusi iedzīvotāju ienākuma nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbiniekiem) aprēķinātais uzņēmumu ienākuma nodoklis par 2014. gadu (45 eiro) ir mazāks par 50 eiro, vai nodokļa deklarācijā ir jānorāda starpība starp aprēķināto nodokli un noteikto summu 50 eiro?

Atbilde:

Gadījumā, ja saskaņā ar uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarāciju aprēķinātā uzņēmumu ienākuma nodokļa summa pirms pirmstaksācijas perioda zaudējumu segšanas ir mazāka par 50 eiro, tad sabiedrība deklarācijā norāda budžetā maksājamo nodokli 50 eiro apmērā. Tātad, ja aprēķinātais nodoklis ir mazāks par 50 eiro, arī tad ir jāmaksā 50 eiro un nekāda starpība nav jānorāda.

Jāņem vērā, ka kārtību par 50 eiro uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšanu nepiemēro, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) taksācijas periodā sabiedrība reģistrēta Uzņēmumu reģistrā;
- 2) taksācijas periodā ir pabeigts sabiedrības likvidācijas process;
- 3) sabiedrība taksācijas periodā ir veikusi iedzīvotāju ienākuma nodokļa vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbinieku.

Jautājums:

Vai sabiedrībai, kura būs pārsusis savus iepriekšējo gadu zaudējumus un kurai tādēļ neveidosies uzņēmumu ienākuma nodokļa summa nomaksai

budžetā, arī būs jāmaksā uzņēmumu ienākuma nodoklis 50 eiro apmērā?

Atbilde:

Apstākļus, vai sabiedrībai jāmaksā uzņēmumu ienākuma nodoklis 50 eiro apmērā, vērtē pirms iepriekšējo gadu zaudējumu segšanas.

Jāņem vērā, ka 50 eiro nodokli nepiemēro, ja īstenojas viens no šādiem nosacījumiem:

- 1) taksācijas periodā sabiedrība reģistrēta Uzņēmumu reģistrā;
- 2) taksācijas periodā ir pabeigts sabiedrības likvidācijas process;
- 3) nodokļa maksātājs taksācijas periodā ir veicis iedzīvotāju ienākuma nodokļa vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas par darbinieku.

Jautājums:

Vai personālsabiedrības, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības un mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības maksā uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro?

Atbilde:

Personālsabiedrības, lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības, mežsaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības u. c., kuras nav uzņēmumu ienākuma nodokļa maksātājas, uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – nemaksā.

Jautājums:

Vai uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – maksā gadījumā, ja sabiedrība pārskata gada laikā ir maksājusi atalgojumu valdes loceklim un ir samaksājusi budžetā iedzīvotāju ienākuma nodokli un/vai valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas?

Atbilde:

Sabiedrība nemaksā uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro, – ja valdes loceklim maksā atalgojumu, no kura summas maksā iedzīvotāju ienākuma nodokli un/vai veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Jautājums:

Vai uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – maksā zemnieku saimniecība, kurai ir īpašnieks – pašnodarbinātā persona, bet nav darbinieku, no kuru darba algas maksāts iedzīvotāju ienākuma nodoklis un valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas?

Atbilde:

Uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – nemaksā zemnieku saimniecība, kurai nav darbinieku, bet īpašnieks kā pašnodarbinātā persona veic valsts sociālās apdrošināšanas obligātās iemaksas.

Jautājums:

Vai uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – maksā sabiedrība, kura ir reģistrējusies 2013. gada decembrī un kuras pirmais pārskata periods aptver 13 mēnešus, ja tā nav uzsākusi saimniecisko darbību šajā periodā?

Atbilde:

Uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro – nemaksā sabiedrība, kura ir reģistrējusies 2014. gada laikā vai arī ir reģistrējusies, piemēram, 2013. gada decembrī un kuras pirmais taksācijas periods ir 13 mēneši.

(Uz visām atbildēm attiecas Likuma „Par uzņēmumu ienākuma nodokli” 22. panta 2.1 un 2.2 daļa.)

Tā kā uzņēmumu ienākuma nodokļa maksāšana vienlaikus parasti saistās arī ar avansa maksājumu veikšanu, tad jāņem vērā, ka nodokļa maksātājam, kurš maksā uzņēmumu ienākuma nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro, nav jāveic nodokļa avansa maksājumi turpmākajos taksācijas periodos. VID informatīvajā materiālā par 50 eiro maksājumu un avansa maksājumiem ir šādi piemēri:

1) piemēram, ja par 2014. gada rezultātiem nodokļa maksātājam ir jāmaksā nodoklis obligātajā apmērā – 50 eiro, tad 2015. gada mēnešos pēc uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācijas iesniegšanas un 2016. gadā līdz deklarācijas iesniegšanai nav jāaprēķina un jāmaksā uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumi;

2) piemēram, ja, aizpildot nodokļa deklarāciju, nodokļa maksātājs ir aprēķinājis nodokļa summu 30 eiro, tomēr tam ir pienākums maksāt nodokli obligātajā apmērā – 50 eiro, arī tādā gadījumā nodokļa maksātājam nav jāaprēķina un nav jāmaksā uzņēmumu ienākuma nodokļa avansa maksājumi par turpmākajiem mēnešiem. ■

Sagatavoja **Linda Puriņa**, LLKC Grāmatvedības un finanšu nodaļas vadītāja

LAD INFORMĀCIJA

IZMANTOJIET ELEKTRONISKO PIETEIKŠANĀS SISTĒMU!

Elektroniskā pieteikšanās sistēma (EPS) piedāvā vairākas priekšrocības, piemēram:

- Elektroniska iesniegumu iesniegšana;
- Nepieciešamo labojumu/papildinājumu veikšana un iesniegšana;
- Sistēmas brīdinājumi lietotājam par pieļautajām vizuālajām kļūdām, tādējādi tās ir savlaicīgi un ātri novēršamas;
- Atkārtoti iesniedzot iesniegumu, tā aizpildīšana būs atvieglota, jo ir iespēja kopēt iepriekšējā izskatītā gada iesniegumu un lauku bloku kartes, pat, ja tās ir iesniegtas papīra formātā;
- Iespējams sekot līdzi iesnieguma administrēšanas gaitas virzībai;
- Izlasīt un saglabāt no LAD saņemtās un uz LAD sūtītās vēstules;
- Redzēt gan iepriekšējos gados, gan kārtējā gadā saņemtos maksājumus.

Svarīgi, ka no 2015. gada saimniecībām, kurām ir 10 ha un vairāk aramzemes un kuras nav bioloģiski sertificētas, ir jāievēro zaļināšanas prasības, pieteikšanās platību maksājumiem ir jāveic elektroniski. Tas ļaus pašiem lauksaimniekiem precīzāk ievadīt datus, mazinās kļūdu iespējamību. EPS lauksaimnieki ievadīs lauku platības un norādīs kultūras kodus, kā arī būs iespēja pievienot ainavu elementus, piemēram, koku grupas vai laukmalas, – visus šos datus sistēma automātiski pārbaudīs un sniegs lauksaimniekam informāciju, vai zaļināšanas prasības tiek izpildītas.

Lietojot EPS, var pieteikties arī projektu un investīciju pasākumiem, elektroniski iesniedzot visus nepieciešamos dokumentus, kā arī sekot līdzi, piemēram, projektu iesniegumu un maksājumu pieprasījumu administrēšanas procesam un citām aktualitātēm. Tāpat ir

iespējams veikt elektroniski labojumus un precizēt EPS iesniegtos dokumentus atbilstoši LAD speciālistu sniegtajiem skaidrojumiem, nodrošinot ātrāku dokumentu apriti.

Kam jāpievērš uzmanība, piesakoties platību maksājumiem

No 2015. gada varēs saņemt vienoto platību maksājumu un vairākus jaunus atbalsta maksājumus:

Par klimatom un videi labvēlīgu lauksaimniecības praksi jeb zaļināšanu;

Gados jaunu lauksaimnieku maksājums tiks ieviests, lai veicinātu jaunu lauksaimnieku iekļaušanos lauksaimniecības nozarē;

Mazo lauksaimnieku atbalsta shēmā saimniecība saņems 500 eiro lielu maksājumu ik gadu;

Brīvprātīgo saistīto atbalstu, lai saglabātu piena, liellopu, aitu, kazu, sertificētu stiebrzāļu un lopbarības augu sēklas, sertificētas labības sēklas, sertificētu sēklas kartupeļu, vasaras rapšu, cietes kartupeļu, proteīnaugu, miežu, augļu un dārzeņu ražošanu.

No 20. aprīļa līdz 22. maijam lauksaimniekiem būs iespējams iesniegt vienoto iesniegumu, lai saņemtu atbalsta maksājumus par platībām par 2015. gadu. Lauksaimniekam, kura aramzemes platība ir 10 ha un vairāk, vienotais iesniegums ir jāiesniedz elektroniski, izmantojot Lauku atbalsta dienesta Elektronisko pieteikšanās sistēmu. Cits termiņš ir jāievēro tiem lauksaimniekiem, kuri vēlēšies pievienoties mazo lauksaimnieku atbalsta shēmai, – viņi varēs iesniegt vienoto iesniegumu līdz šī gada 9. jūnijam.

LAD aicina ievērot dzīvnieku reģistrēšanas termiņus. Ja dzīvnieku neregistrēšanos piedzimšanas vai pārvietošanas laikā savlaicīgi, par šo dzīvnieku nekad vairs nevarēs saņemt

atbalstu. Ja šādu dzīvnieku saimniecībā būs daudz, var tikt piemērotas papildu sankcijas.

Kas ir mazo lauksaimnieku atbalsts?

Mazo lauksaimnieku atbalsts Latvijā tiks īstenots kā saimniecības maksājums, un to varēs saņemt lauksaimnieki, kuri piekritis atteikties no vienotā platības maksājuma, zaļināšanas maksājuma, ar ražošanu saistītā atbalsta, tā vietā saņemot saimniecības maksājumu 500 eiro apmērā ik gadu. Šajā gadījumā minimālā platība, kam jābūt saimniecībā, ir 1 ha. Jāatceras, ka pieteikties šī atbalsta saņemšanai var tikai 2015. gadā, taču izstāties no shēmas varēs jebkurā brīdī, sākot no 2016. gada. Mazo lauksaimnieku maksājumu nepiešķirs tiem lauksaimniekiem, kuri mākslīgi būs radījuši apstākļus priekšrocību gūšanai.

Lauku bloku precizēšana

Nemot vērā jaunās prasības, lauksaimnieku interese par lauku bloku precizēšanu ir liela, tāpēc tiek pagarināts lauku bloku precizēšanas gala termiņš, – termiņš precizēšanas pieteikumu iesniegšanai ir 2015. gada 1. maijs. LAD aicina lauksaimniekus jau savlaicīgi veikt bloku precizēšanu.

LAD atgādina, ka no šī gada 2. februāra LAD lauku bloku kartē ir publicēti ainavu elementi (koki, krūmu grupas un dīķi). Lauksaimnieki tiek aicināti pārskatīt šos LAD iezīmētos elementus un iesniegt precizējumus, ja tādi nepieciešami. Ir iespējams pievienot arī jaunus ainavu elementus. Lai precizētu vai iezīmētu jaunus ainavu elementus, ir jāiesniedz bloku precizēšanas pieteikums LAD Elektroniskajā pieteikšanās sistēmā (EPS).

Sagatavoja **Simona Saule**,
LAD Sabiedrisko attiecību daļas
sabiedrisko attiecību speciāliste

LOPKOPĪBA

NEAIZMIRSĪSIM PAR MAGNIJU!

Pavasaris ir klāt, un daļai Latvijas govju tas nozīmē arī ganību sezonas sākšanos. Tāpēc svarīgi ir atcerēties par magnija nodrošināšanu slaucamajām govīm.

Magnijs ir tas makroelements, kuram govīs organismā praktiski nevar izveidoties uzkrājumi, tāpēc tas ir jānodod katru dienu. Kāpēc tad par magniju slaucamajām govīm runājam tikai pavasarī un vasarā? Ir vairāki faktori,

kas kavē govīs organisma spēju absorbēt magniju (Mg):

Augsts kālija līmenis zālē, īpaši mēslos zālajos;

Caureja, ko izraisa liels slāpekļa daudzums zālājā un/vai zemais kokšķiedras daudzums barībā (vēlams arī ganību periodā izbarot vismaz 1 kg siena govij dienā);

Aukstā un mitrā laikā magnijs papildus no organisma tiek izvadīts ar urīnu.

Slaucamajām govīm dienā ir nepieciešami 30 g magnija. Pamatā papildus magniju govīm mēģinām nodrošināt ar speciālām minerālvielām, kurās ir paaugstināts Mg daudzums. Magnija deficīta problēmu iespējams risināt arī lētāk, papildus pie barības pievienojot līdz 60 g magnija oksīda vai 30 līdz 50 g magnija hlorīda. Magnija hlorīdu drīkst šķaidīt arī ūdenī.

Silvija Dreijere,

LLKC Lopkopības nodaļas vadītāja

PIENA PAŠIZMAKSU IETEKMĒJOŠIE FAKTORI

Iepriekš „Lauku Lapā” esam iepazīstinājuši ar piena pašizmaksas aprēķiniem par 2013. gadu. Tagad LLKC speciālisti veikuši aprēķinus par piena pašizmaksu piensaimniecībās Latvijā 2014. gadā. Dati iegūti no Zālēdāju projektā un interešu grupās iesaistītajām saimniecībām.

Zālēdāju projektu 2014. gadā sāka īstenot LLKC Lopkopības kompetenču centrs un Lopkopības nodaļa. Ciešā sadarbībā ar lopkopības konsultantiem projektā darbojās LLKC Ekonomikas nodaļas speciālisti, kuri sagatavojuši šo materiālu. Ar pētījumu tika iepazīstināti arī LLKC martā rīkotās konferences „Piensaimniecības nozares situācija un ražošanas efektivitātes sliekšņi” dalībnieki – eksperti un lauksaimnieki no visas Latvijas.

Aprēķinot piena pašizmaksu, saimniecības tika dalītas divās grupās:

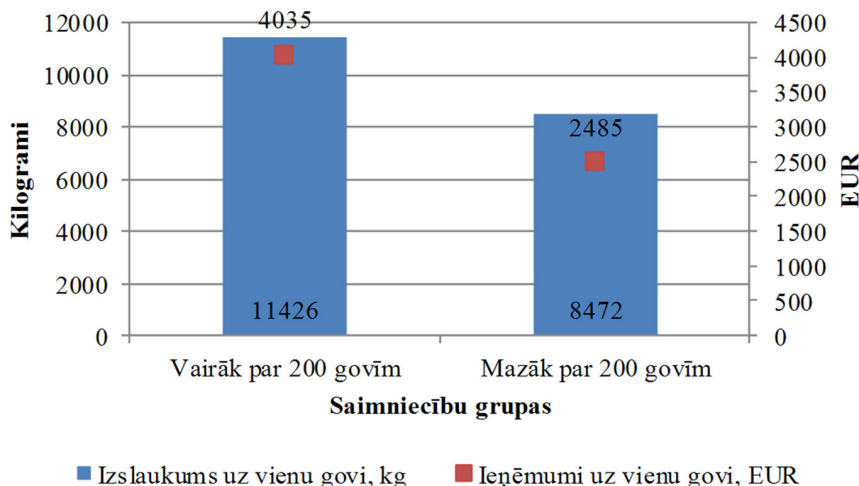
Lielo saimniecību grupa. Saimniecību atlases kritēriji bija pieņemti, ka slaucamo govju skaits pārsniedz 200 vienības.

Mazo saimniecību grupa – slaucamo govju skaits nepārsniedz 200 vienības.

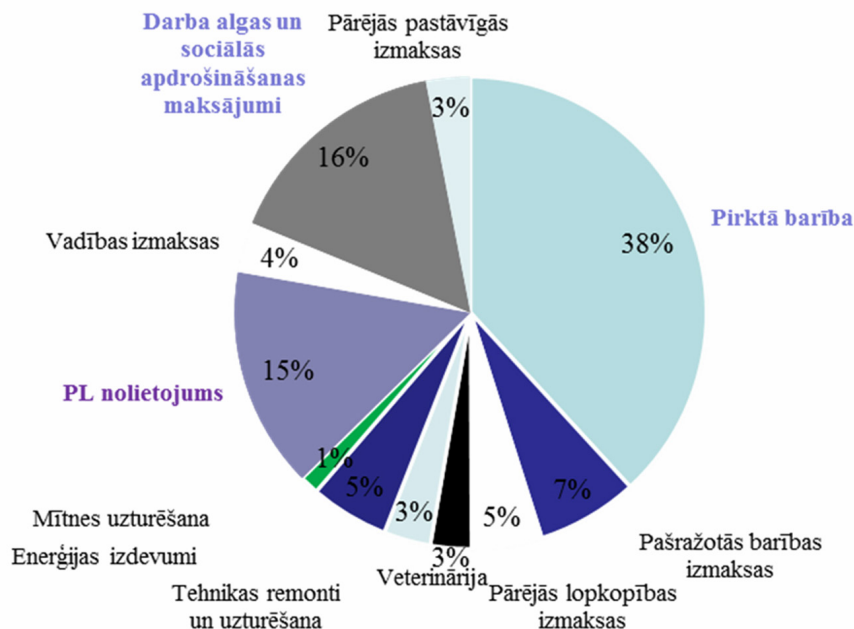
Aprēķinu veikšanai izmantota gan saimniecību sniegtā informācija, gan finanšu pārskati. Precīzai iegūto rezultātu atspoguļošanai saimniecību grupas datiem aprēķināti vidējie svērtie rādītāji.

Sākumā aprēķināts vidējais izslaukums saimniecībā vidēji uz vienu govī un ieņēmumi vidēji uz vienu ganāmpulkā esošo piena govī.

1. att. Demonstrējumu saimniecību vidējie ieņēmumi (eiro) un vidējais izslaukums (kg) uz vienu govī 2014. gadā.

2. att. Izmaksu struktūra demonstrējuma saimniecību grupā virs 200 govīm 2014. gadā, %.

5.lpp.

Demonstrējumu saimniecību grupā virs 200 slaucamajām govīm ir augstāks ražīgums no vienas slaucamās govīs, un, aprēķinot vidējo svērto rādītāju, tas pārsniedz 11 000 kilogramu piena, nodrošinot vairāk nekā 4000 eiro ieņēmumus uz vienu slaucamo govi. Turpretī mazajās saimniecībās izslaukums uz vienu govi ir vidēji 8,5 tūkstoši kilogramu, un ieņēmumu apjoms uz vienu govi veido vidēji 2,5 tūkstošus eiro.

Nozīmīgi ir novērtēt uzņēmumu darbības efektivitāti, vadoties pēc patērētā līdzekļu apjoma ražošanas nodrošināšanai un darbības uzturēšanai (skat. 2. att.).

Saimniecībās lielāko izmaksu daļu sastāda lopbarības izmaksas, kas veidojas gan no pirktais, gan pašražotās lopbarības, sastādot aptuveni 45% no kopējo izmaksu apjoma. Lopbarības izmaksu sadalījums saimniecībās ir atšķirīgs, vadoties pēc pieejamajiem resursiem, taču lielākais īpatsvars izmaksu struktūrā ir pirktajai lopbarībai.

Otrs nozīmīgākais izmaksu posteņis ir darba algas un sociālās apdrošināšanas maksājumi – aptuveni sestā daļa no izmaksām, un tikpat liela daļa ir pamatlīdzekļu nolietojumam.

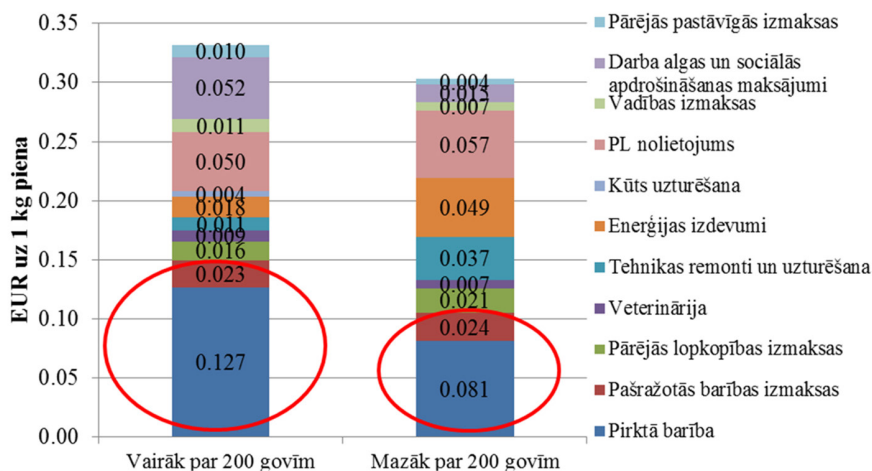
Detalizētāka analīze norāda uz to, ka gan lielo saimniecību grupā, gan mazo saimniecību grupā lopbarības izmaksas ir lielākais izdevumu posteņis, lielo saimniecību grupā veidojot vidēji 0,15 eiro, bet mazo – 0,105 eiro uz vienu kilogramu piena.

Līdz šim aprēķini pierādījuši to, ka ļoti būtiski ir novērtēt piena realizācijas cenas un lopbarības izmaksu attiecību, kas parāda, vai saimniecība spēj iegādāties ganāmpulka uzturēšanai nepieciešamo lopbarību.

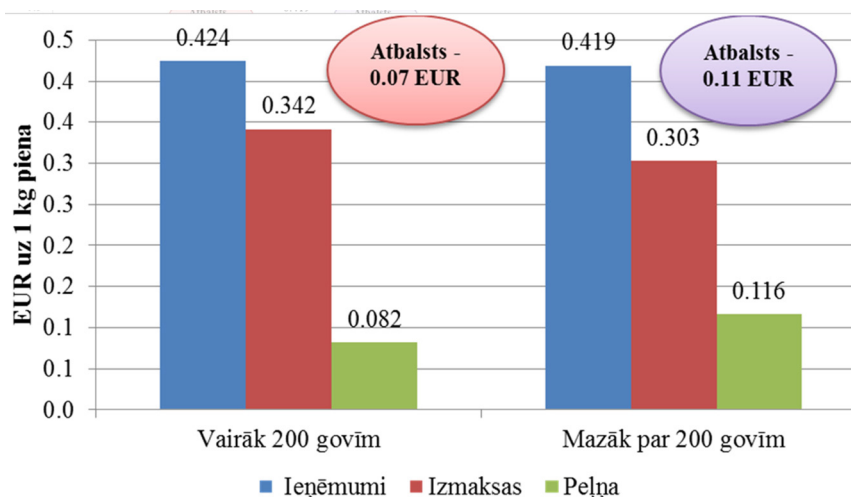
Pieaugot produktivitātei no dzīvnieka, saimniecībā lopbarības izmaksu īpatsvars palielinās un veido pat 52% no piena realizācijas cenas, jo, lai paaugstinātu ražīgumu, dzīvnieka barības deva jāpalielina, paaugstinoties arī izmaksām. Turpretī mazajās saimniecībās barības izmaksu un piena realizācijas cenas proporcija ir zemāka – 45% no piena cenas, ko ietekmē saimniecības efektivitāte.

Saimniecībās līdz 200 govīm liels īpatsvars ir enerģijas izdevumiem, kā arī tehnikas remontu izmaksām, jo esošie tehniskie līdzekļi ir novecojuši un to uzturēšana ir dārgāka.

3. att. Izmaksu dalījums saimniecību grupās 2014. gadā, eiro uz 1 kg piena.

4. att. Ieņēmumu, izmaksu un peļņas apjoms demonstrējumu saimniecību grupās uz vienu kilogramu piena 2014. gadā, eiro.

Mazo un lielo saimniecību grupās absolūtajos skaitļos uz vienu kilogramu piena būtiski neatšķiras pamatlīdzekļu nolietojuma izmaksas, taču investīciju apjoms uz ganāmpulku lielo un mazo saimniecību grupā nozīmīgi atšķiras – attiecīgi 263 546 eiro un 24 104 eiro.

Jānorāda, ka darba algas var skatīt ne tikai no ekonomiskā viedokļa, bet arī no sociālā, jo, darbojoties saimniecībām lauku teritorijās, tiek radītas jaunas darba vietas vai saglabātas jau esošās.

Lielo saimniecību grupas datu analīze parāda, ka izmaksas darba algām un sociālajiem maksājumiem ir piecas reizes augstākas kā mazajās saimniecībās.

Mazajās saimniecībās bieži darbu veic saimniecību īpašnieki, kuri

neuzskaita atalgojumu sev, veic tikai sociālās apdrošināšanas maksājumus, kas liedz salīdzināt izmaksas darbaspēkam.

Jānorāda, ka piena lopkopība nodrošina vairāk darba vietu nekā citi lauksaimniecības darbības virzieni. Jebkura no saimniecībām, protams, novērtē to, kāda ir peļņa, kuru iespējams iegūt, realizējot pienu.

Aprēķini par ieņēmumu un izmaksu apjomu un peļņu atspoguļoti 4. attēlā.

Ieņēmumos iekļauta informācija gan par ieņēmumu apjomu pēc produkcijas realizācijas (gan piena, gan blakusprodukcijas – gaļas), pašpatēriņa novērtēšanas un atbalsta iekļaušanas.

◀ 6. lpp.

Ieņēmumi uz vienu kilogramu piena veido 0,42 eiro lielajās saimniecībās, un pēc izmaksu segšanas uz kilogramu piena saimniecībās nopelna 0,08 eiro. Taču tajā pašā laikā jānorāda, ka atbalsta maksājumi sastāda 0,07 eiro no ieņēmumu apjoma uz vienu kilogramu piena, kas norāda uz to, ka bez šāda veida atbalstiem saimniecību peļņa uz vienu kg piena būtu tikai 1 eiro cents.

Mazajās saimniecībās atbalsta apjoms uz vienu kilogramu piena ir 11 eiro centi, bet peļņa uz vienu kilogramu piena – 0,0116 eiro, kas liecina arī par zemu peļņas apjomu uz ganāmpulku kopumā.

Secinājumi

- Viena no pašizmaksas samazināšanas iespējām saimniecībās ir pirktais lopbarības izmaksu samazināšana, optimāli izmantojot saimniecības rīcībā esošos zemes resursus, piemēram, strādājot pie kvalitatīvu zālāju ierīkošanas un mēslošanas.

- Gan lielo, gan mazo saimniecību grupā liels īpatsvars izmaksu kopsummā ir darba algām un sociālās apdrošināšanas maksājumiem, kas novērtējams ne tikai no ekonomiskā viedokļa, bet arī no sociālā viedokļa, saglabājot vai radot jaunas darba vietas lauku teritorijās.

- Pamatlīdzekļu nolietojums uz vienu kilogramu piena būtiski neatšķiras saimniecību grupās, taču svarīgs ir pamatlīdzekļu nolietojums uz ganāmpulku, kas parāda reālo saimniecībā esošo investīciju apjomu. Ņemot vērā lielo saimniecību ražošanas apjomus, to investīciju objekti (un apjomi) ir lielāki, bet mazās saimniecības nespēj veikt liela apmēra ieguldījumus, jo to neatļauj ražošanas apjomi.

- Saimniecībās ieņēmumu apjomā būtiska loma ir atbalsta maksājumiem, kuru samazināšanās vai neesamības gadījumā un piena iepirkuma cenas samazināšanās gadījumā piena ražošana saimniecībās radīs zaudējumus. ■

Rakstu sagatavoja LLKC Ekonomikas nodaļas speciālisti: **Linda Siliņa, Raivis**

Andersons (grafiskie attēli) un **Santa Pāvila**.

Datus vāca Zālēdāju projektā iesaistītie speciālisti, kuri strādā ar piensaimniecībām: Ziedīte Bimšteine (Jēkabpils KB), Māriete Vucanlīdzāne (Preiļu KB), Dainis Arbidāns (LLKC)

„RUDEŅOS” RŪPĒJAS PAR GOVJU LABSAJŪTU

Foto: Dainis Arbidāns

Virkne Latvijas lielo piensaimnieku mēroja ceļu uz Jelgavas novada Sesavas pagasta zemnieku saimniecību „Rudeņi”, lai iepazītu tās nianšes, kas šai saimniecībai ļāvušas kļūt par izcilnieci komforta nodrošināšanā dzīvniekiem.

Kopā sanākšana notika Zālēdāju projekta izbraukuma semināra „Inovāciju partnerības grupas pieredzes apmaiņa par piensaimniecību ražošanas optimizācijas pasākumiem krīzes periodā un jaunu praktisko demonstrējumu ieviešanas pasākumu īstenošanu lauku saimniecībās” ietvaros.

Strādājam daudz, bet nepārstrādājamies

Z/s „Rudeņi” saimnieko Knopu ģimene – vīrs Pēteris, sieva Jolanta un dēls Toms. Saimniecība izveidota bijušā kolhoza „Avangards” lopu kompleksā. „Privatizācijas eiforijā 1995. gadā nolēmām šo fermu privatizēt, jo neviens to nevēlējās. Arī šeit esošie 53 lopi nevienam nebija vajadzīgi, tā nu paņēmām arī tos, kā arī 51 hektāru zemes,” saimniekošanas pirmsākumus ieskicē Jolanta Knope.

„Rudeņu” ganāmpulks veidots, izmantojot tikai Latvijā pirktais govīs un pašu audzētās telītes. Uzsākot saimniekošanu, iepirkta vairāk nekā simts

piena devējas. „Process nebija no vieglajiem,” atceras Jolanta. „Nopērkam govī, tā nomirst, ir nevaldāma, baidās no slaukšanas aparāta. Ko tik mēs neizmēģinājām – svecēs dedzinājām un svētītu ūdeni slacījām...”

Līdz 2008. gadam saimniekojuši vecajā kūtī, tad uzcelta jaunā, kura pabeigta 2009. gadā. „Tā 2009. gadā jau slaucām 10 tūkstošus tonnu piena no govīs gadā. Kad jaunā kūts bija gatava, govīs no piesietās turēšanas vecajā kūtī dzinām uz jauno, kur tās gaidīja nepiesieta turēšana un slaukšanas karuselis. Tas bija traks laiks, – lai lopus pieradinātu pie karuseļa, teju vai nesām un stūmām uz to, dažas talantīgākās govīs pašas ātri saprata, kas jādara, tomēr stress ietekmē kopējais izslaukums samazinājās,” atceras J. Knope. Kredīts jaunās fermas būvniecībai saņemts tieši pirms lielās krīzes, un pārdzīvot to, pēc saimnieces domām, ļāvis fakts, ka pašā dziļākajā krīzes brīdī vēl nav bijis jāsāk kredīta atmaksas process.

Ērtības, labsajūta, precizitāte – laimīga govīs

Z/s „Rudeņi” vairāk nekā 300 piena devējas slaukšanas karuselī tiek grieztas divreiz dienā. Slaukšanas procesu rūpīgi uzrauga vairāki darbinieki, tostarp – veterinārārsts.

▶ 8. lpp.

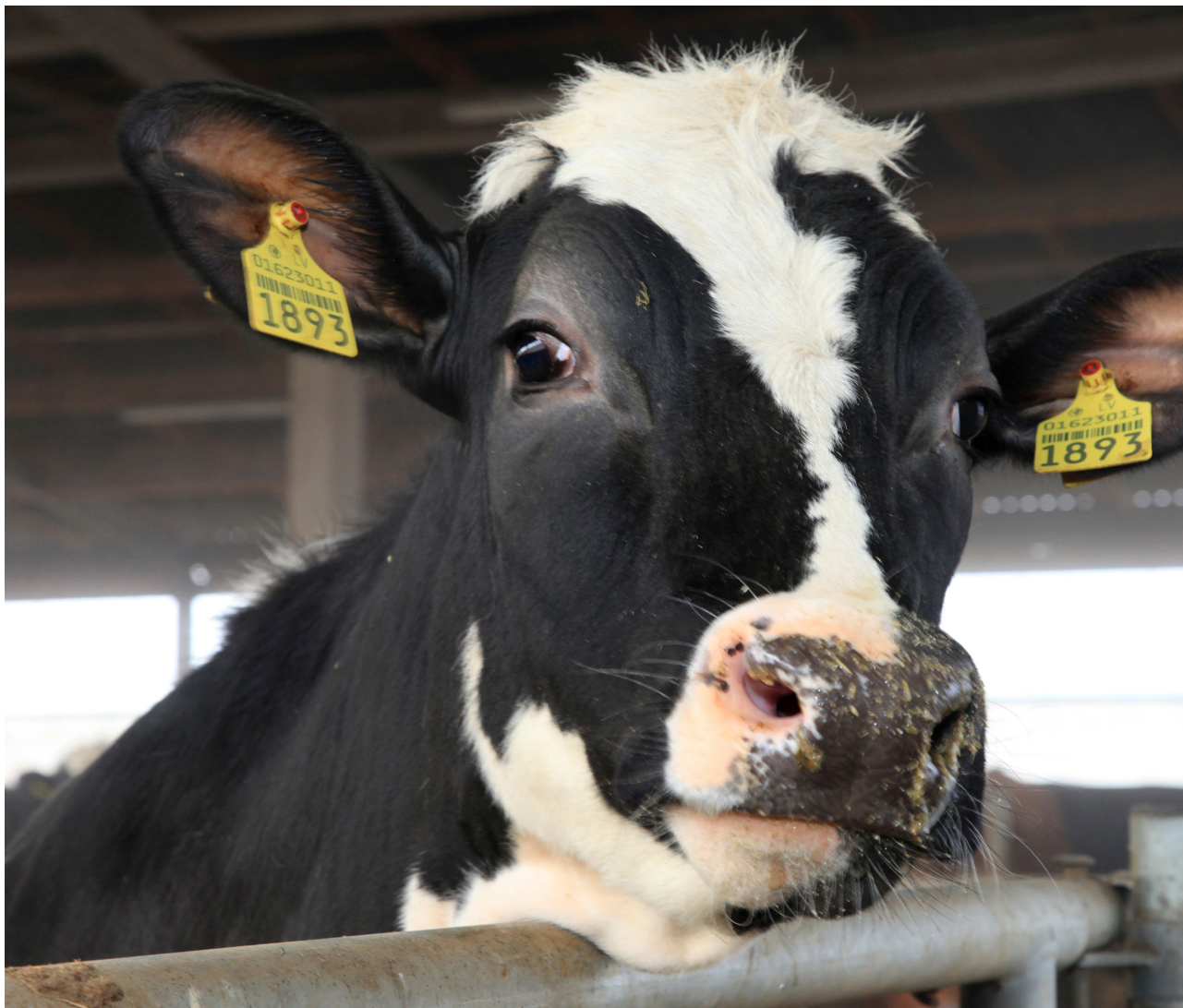

Foto: Dainis Arbidāns

◀ 7. lpp.

Ieejot jaunajās kūtīs, pārņem negaidīta plašuma sajūta. Lopiņi guļ ērtos boksos, kas pildīti ar bagātīgu salmu kārtu. „Negribēju likt daudz saimnieku izmantotos gumijotos paklājiņus. Manuprāt, tie govīm tomēr nav ērti, un var savainot kājas,” uzsver saimniece.

Par to, lai barības galds vienmēr būtu lopiņam sasniedzams, rūpējas ar pavisam parastu traktoru, kuram priekšā piemontēts traktora ritenis nodrošina barības piestumšanu. Lieliska inovācija, kas aizstāj dārgos robotus.

Barība „Rudeņi” iemītniekiem noteikti garšo, jo top tepat uz vietas, izmantojot mazjaudas dzirnavas spēkbarības sagatavošanai. Spēkbarību, rupjo barību un minerālpiedevas atbilstoši receptūrai sajauc barības devu maisītājā. „Pateicoties nesen nomainītajam ēdināšanas speciālistam, pāris mēnešu laikā esam strauji kāpinājuši izslaukumu no vienas govys – vidēji 12 tonnas

gadā. Dienā vidējais izslaukums ir 40 litri piena,” atzīst saimniece.

Īpaša uzmanība tiek pievērsta teļiem, kuri ir jebkura kvalitatīva ganāmpulka pamats. Galvenais ir nodrošināt teļiem precīzas barības devas. „Rudeņos” šim nolūkam izmanto svarus, ar kuriem nosver katru izbarojamās barības spaini. „Ar svaigpiena izbarošanu teļiņu ēdināšanā jābūt piesardzīgiem, un tās savlaicīgi jāpieradina pie spēkbarības. Ja mēneša laikā teļa svars pieaug par 800 gramiem, viss ir kārtībā. Ja šis rādītājs ir jau kilograms, apdraudēta spurekļa attīstība nākotnē, kā arī jauno teļiņu apsēklošana,” precīzo barības devu nepieciešamību skaidroja LLKC konsultants – eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns.

Z/s „Rudeņi” ir arī nobarojamo bulliņu kūts. Govs pienu viņi saņem vien piecas dienas, tad divus mēnešus tiek baroti ar piena maisījumu. Mēneša vecumā lopiņi jau tiek atragoti un kastrēti, kļūstot par maziem vērsē-

niem. Rekonstruētajā kolhoza kūtī to ir ap simtu. Tiesa gan, vēl nav izlemts, kam tos pārdot.

Jauninājumi ļauj ietaupīt

Z/s „Rudeņi” saimnieks Pēteris Knope ir inženieris un laiku pa laikam atrod inovatīvus risinājumus arī dažādu tehnoloģiju pielietojumam piena lopkopībā. Tā šajā tikšanās reizē kolēģi ilgi un ar interesi skatījās un klausījās, kā Pēteris lopbarības dalītāja vertikālā griezējurbja noliektās detaļas aizvietojis ar paša izgatavotām.

Lai gan saimniecībā ir skābbarības bedres, barība tiek glabāta arī tā dēvētajos tuneļos, ļaujot to uzglabāt jebkurā vietā un novēršot barības zudumus – skābbarības bedrēs tie sasniedz pat 15 procentus.

„Rudeņos” ir pašiem savas, plašas un ērtas mehāniskās darbnīcas. Tajās notiek ne vien dažādi remontdarbi, bet uzglabājas arī pati tehnika.

▶ 9. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku novads, LV-1001, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKCLV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 8 lpp.

„Kad ir auksts, traktors nav jāsilda. Tādējādi ietaupām arī degvielu,” atklāj saimnieks. Šajās darbnīcās ir vēl kāds interesants risinājums. Biogāzes saražotais siltums telpās plūst pa caurulēm, kas piestiprinātas pie griestiem.

Pēteris Knope: „Ir patīkami, ka kolēži brauc iepazīt mūsu pieredzi, jo padarīts jau ir daudz. Tomēr problēmu vēl gana. Visa fermas apkārtnē, kas ir teju vienu hektāru plaša, vēl jāsakopj. Šajā darbā ieguldītā nauda nebūs tieši saistīta ar ražošanu, bet kredītresursi jau iztērēti, jādoma arī par zemes pirkšanu. It kā jau nauda visu laiku apgrozās, tomēr tās vienmēr pietrūkst. Turklāt tehnoloģijas nemitīgi mainās un tām jāspēj izsekot, labāko ieviešot. Tas, kas dod stimulu nepadoties un strādāt, ir pārliecība, ka mūsu darbam būs turpinājums – dēls Toms ir gatavs iesākt turpināt.”

LLKC konsultants Dainis Arbidāns uzsver, – lai arī visiem lielajiem saimniekiem ir mūsdienīgas fermas, z/s „Rudeņi” izceļas ar īpaši labiem tehnoloģiskajiem risinājumiem dzīvnieku labturībā: „Lai gan arī sabraukušie saimnieki spējuši nodrošināt visas labturības prasības, un „Kalna Dambrāni” ir pat līderi Latvijā izslauktā piena daudzuma ziņā, tomēr katram saimniekam ir vērtīgi laiku pa laikam paraudzīties, ko dara citi, apmainīties ar viedokļiem par to vai citu problēmu un tās risinājumiem, jo īpaši situācijā, kad par nodoto pienu maksā ļoti maz.” Turklāt Latvijā, atšķirībā no Eiropas, nav izteiktas kon-

kurences starp piena saimniecībām, kas ļauj veiksmīgāk izmantot citu gūto pieredzi sekmīgākai darbībai. Daļiņās pieredzē ir arī viens no LLKC Lopkopības kompetenču centra rīkotā Zālēdāju projekta mērķiem.

Lopkopjus atkal gaidīs Zālēdāju projektā

LLKC Lopkopības kompetenču centra īstenotā Zālēdāju projekta fermu dienas lielo piensaimnieku kopā sanākšana notika saimniecībā, kas šajā projektā nepiedalās, īsu brīdi pirms šogad plānotajām projekta aktivitātēm, kurās piedalīsies arī vairākas lielās saimniecības, piemēram, SIA „Lestene”, „Kalna Dambrāni”, LLU MPS „Vecauce” un SIA „Lejas Palsāni”.

ZEMNIEKU SAIMNIECĪBA „RUDEŅI”

- Apsaimnieko 600 hektārus zemes: 150 ha zālāji, 150 ha kukurūza, 300 ha audzē miežus, kviešus, rapsi;
- 334 govys;
- 100 buļļu (vērsu);
- Piensaimniecības sektorā saimniecība nodarbina 16 cilvēkus;
- Piena pašizmaksa ir 0,26 eiro centi litrā jeb 267 eiro par tonnu;
- Pienu nodod kooperatīvā „Piena ceļš”;
- Ražo biogāzi;
- Realizēti divi SAPARD un trīs ELFLA projekti – uzbūvētas jaunas novietnes slaucamajām govīm un jaunlopiem, iegādāta moderna lauksaimniecības tehnika un iekārtas, labiekārtotas telpas strādājošajiem.

Zālēdāju projekta fermu dienās, kas sāksies jūnijā, šogad akcentēs rupjās lopbarības izaudzēšanas un sagatavošanas nianses, vērtēs 2014. gada fermu dienās gūtos rezultātus, analizējot ekonomiskos ieguvumus un zaudējumus.

Šogad turpināsies demonstrējumi par risinājumiem govju ilgmūžības nodrošināšanā, telišu izaudzēšanā, notiks dažādu tehnoloģiju demonstrējumi. „Salīdzināsim slaukšanas iekārtas „Navigator” un „Afimilk”, lai izprastu, kādas iespējas katrs piedāvā. Šajā projektā papildus pētīsim arī mikroelementu ietekmi uz slaucamo govju ražību cietlaimīgo govju, atnešanās grupās,” projekta gaitu ieskicē LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītāja Anita Siliņa.

Būs arī demonstrējumi par gaļas liellopu izaudzēšanu un tiem nepieciešamās rupjās lopbarības sagatavošanu.

Anita Siliņa atzīst, lai arī saimnieki uz visu jauno bieži vien raugās ar zināmu skepsi, Zālēdāju projekta ietvaros bijis skaidri redzams, ka interese par dažādiem jautājumiem aizvien pieaug. „To, cik daudz no mūsu dotā saimnieki tiešām pārņēmuši un ieviešuši savā saimniecībā, redzēsim, darbojoties ilgākā laika posmā. Jo īpaši ieinteresēti izmēģināt mūsu risinājumus ir tie, kas iesaistīti projektā. Ja no sākuma viņi tikai ieklausās, tad pavisam drīz jau sāk praktiski mēģināt mūsu idejas,” skaidro A. Siliņa. ■

Ilze Rūtenberga–Bērziņa,

LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Zemnieku saimniecības „Rudeņi” kūtis ir plašas, ar ērtām un mīkstām salmu gulvietām

Foto: Dainis Arbidāns

AUGKOPIBA

Foto: Māris Narvils

Vairāk nekā desmit gadu nekopta ābele

Foto: Māris Narvils

Ābele pēc atjaunošanas

Foto: Māris Narvils

Ābelei pazemināts un retināts vainags

Ābele uz puspundura potcelma pirms vainaga veidošanas

Foto: Māris Narvils

Foto: Māris Narvils

Vecās ābeles, apzāģētas un apstrādātas ar brūču ziedi

AUGĻU DĀRZA ATJAUNOŠANA UN KOPŠANA

Bieži sastopama situācija, ka mūsu apsaimniekošanā, pateicoties mantojumam vai saimniecības pārņemšanai, kā arī nopērkot lauku īpašumu, nonāk augļu koki, kas ilgstoši nav kopti. Kā rīkoties?

Koku zari un stumbri ir pārklāti ar sūnām un ķērpjiem, zaru koksne novecojusi, praktiski nav būtiska jauna pieauguma. Zari sabiezina, raža veidojas tikai zaru galos. No koka potenciālās produktivitātes tiek izmantoti labi, ja 10–20%. Bieži ir vērojama arī tāda slimība kā vēzis. Pirmā reakcija ir tāda, – nu tur vairs nekā nebūs, ar zāģi virsū un nolikvidēt, lai nebojā kopskatu... Vēlos sacīt, ka ne viss ir tā, kā pirmā brīdī izskatās. Izteikšos līdzībā: pats esmu saskāries ar šādu situāciju dzīvē, nopērkot vecu koka māju ar pelēkiem logu rāmjiem. Pirmā doma bija, ka tie būs jānomaina, pat speciālisti to ieteica, jālikvidē un jāmaina uz jauniem. Tikai viens no restauratoriem sacīja, ka nekādā gadījumā to nevajag darīt. Paskaties, – nedaudz paslīpējot, zem pelēkās kārtas pavērs brīnišķīgs koks,

uzvēdīja sveķu aromāts... Līdzīgi notiek ar augļu kokiem, tie var būt veci, bet ir lieliski atjaunojami.

Kad koks tiešām jāzāģē

Vispirms par iemesliem, kuru dēļ vienīgais līdzeklis tiešām būs koka nozāģēšana. Ir gadījumi, kad vecie augļu koki nolūst un vietā ataug jauns koks. Tad, lūk, ja lūzums būs noticis zemāk par potēšanas vietu, ataugušais augļu koks būs vienkārši „meženis” bez jebkādam iepriekšējās šķirnes pazīmēm. Šis būs gadījums, kad tāds koks jānozāģē. Otrs iemesls nozāģēšanai var būt, ja augļu kvalitāte ir viduvēja vai neapmierinoša. Tieši tā es izdarīju mantotā augļu dārzā, kad augļu sliktās kvalitātes dēļ izvēlējos trīs ābeles nozāģēt pilnībā. Vai var rīkoties citādi? Jā, var, ja, piemēram, ābele aug skaistā, piemērotā vietā un gribētos, lai tā tur būtu arī turpmāk. Tad to nozāģē apmēram krūšu augstumā un var uzpotēt aiz stumbra mizas, atkarībā no stumbra diametra izmantojot divus līdz pat sešus potzarus ar vēlamo vienu vai vairākām šķirnēm. Tā kā manā dārzā ābeļu netrūkst, tad šo metodi

neizmantoju. Lai nozāģētu pavisam lielas vecās ābeles, vajadzēs labas zāģēšanas prasmes darbā ar motorzāģi. Tādēļ palīgos aiciniet cilvēku, kam ir reāla pieredze meža darbos. Taču pat tad, ja nolemjat koku nozāģēt, tā izmantošanu var turpināt. Es no resnākā ābeles stumbra plānoju gatavot dārza mēbeles, tādēļ taisno stumbra daļu atstāju veselu. Var sazāģēt tā, lai iznāktu labi sēžamie pie ugunsкура.

Ābelei, kuru apzāģējot tiek konstatēts, ka vidus ir izpuvis, ir divi ceļi. Pirmais – nozāģēt. Otrā gadījumā, ja tā ir kāda ļoti vērtīga – garšīga šķirne vai kāda ļoti tuva un mīla cilvēka stādīta ābele, kas ir dārga piemiņa, var censties to saglabāt. Tad nāksies rūpīgi pastrādāt, būs uzmanīgi jāizgrebj visa izpuvusī koksne, cik vien dziļi tāda ir. Tas būs salīdzinoši grūti un laikietilpīgi. Viens no kokam draudzīgākajiem veidiem ir šo tukšumu aizpildīt ar masu, kas gatavota pusi uz pusi – māli ar svaigiem liellopu mēsliem. Masu kārtīgi izmīca un blīvi aizpilda. Lai izvairītos no nokrišņu ūdeņu iekļūšanas stumbūrā, virsū uzliek nelielu jumtiņu – koka ripu vai dēlīša gabalu.

► 11. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

◀ 10. lpp.

Ja tomēr koku nozāgē, arī tad var vēl ko darīt. No ābeles, kurai vidus bija izpuvis, bet malas palikušas veselās, izdomāju, ka varētu uztaisīt putnu būrīšus. Putniem tāds būrītis šķitīs tuvāks dabiskai videi – augošam kokam. No veselām daļām var izgatavot paliktņus, statīvus podu puķēm. Vajag tik nedaudz padomāt!

Atjaunošana izzāģējot

Tagad par atjaunošanas paņēmieni, kad kokam tiek atstāts ne tikai pamata stumbrs, bet arī lielāko skeleta zaru stumbri. Tā es izlēmu izdarīt ar vectēva stādītājiem trīs ‘Rudens Svītrotā’ sēklaudžiem, jo tie deva salīdzinoši kvalitatīvus, bet savstarpēji ļoti atšķirīgus – garšīgus, rudens perioda patēriņam piemērotus augļus. Kas jāņem vērā, lai šādus kokus apzāģētu? Var izmantot arboristu un meža zāģētāju pakalpojumus, taču darbs nav nemaz tik vienkāršs, jo zāģējuma šķērsgrīzumam ir jābūt perpendikulāri zara ass augšanas virzienam. Zāģējot lielus zarus, vienmēr maksimāli jāiežāģē no zara apakšpusēs, lai zars lūstot neieplēstu mizu, vai, vēl ļaunāk, neatplēstu daļu koksnes. Dažās vietās pēc zara nozāģēšanas nācās vēl piezāģēt, nozāģējot ripu, lai iegūtu līdzenu zāģējuma vietu. Vēl par to, kā nevajadzētu zāģēt. Lielā diametra zarus nedrīkst zāģēt tuvu galvenajam stumbram, jo tad koksne var sākt bojāties, kas ātri var skart arī galveno stumbru, apdraudot koka veselību kopumā. Atstājot zaru ar 20–25 cm garu celmu, tas praktiski tiek novērsts. Vēl viena kļūda, kura atrodama arī manā dārzā, ir lieli zari, kas nozāģēti līdz ar stumbru, pilnīgi bez celmiņa un vertikāli. Tādas brūces ļoti slikti aizaug un parasti, arī manā gadījumā, iemetas serdes puve. Visas zāģējuma vietas, kas diametrā ir lielākas par 5 cm, noteikti apstrādā ar brūču ziedi – lerānu. Ko darīt ar tādiem „stumbeņiem” turpmākajos mēnešos, sekosim līdzi.

Vienai ābelei izvēlējos vēl citu paņēmieni. Tā kā lielle skeletzari telpiski bija izvietoti samērā veiksmīgi un bija atsevišķi zari ar pietiekoši jaunu koksni, izlēmu rīkoties nedaudz citādāk. Tika izzāģēti visi vertikāli augošie zari, sākot no vislielākajiem, beidzot līdz pašiem sīkākajiem. Tad tika izzāģēti visi uz leju negatīvā leņķī vēršie zari. Nākošie tika izzāģēti visi novecojušie,

neproduktīvie zari. Tā kā ābele dod ļoti lielus, labus, ievārījumam piemērotus ābolus, atstāju zarus nelielas ražas iegūšanai šajā gadā. Tāds kompromiss tika pieļauts, lai iegūtu ražu, jo citādi gan telpiski, gan pēc zaru leņķiem tie nav optimāli izvietoti, lai tos atstātu. Tāpēc, līdzko būs citi zari, kas sāk ražot, tie tiks izzāģēti.

Gadskārtējie darbi

Pie gadskārtējiem kopšanas darbiem, ko veic gandrīz katru gadu, ir pieskaitāma ābeļu un bumbieru koku vainagu retināšana. Šī darba galvenā jēga ir panākt optimālus gaismas apstākļus kvalitatīvas augļu ražas iegūšanai. Vispirms izzāģē visus tos zarus, kas aug paralēli cits citam, viens virs otra, un kas aug šķērsām skeletzaru virzienam.

Sanitārā kopšana ir saistīta ar nolauzto zaru izgriešanu un izzāģēšanu. Vēl tai var pieskaitīt vēža skarto zaru izgriešanu. Jāņem vērā, ka zari ir rūpī-

Koku spēja atjaunoties ir apbrīnojama, jo spēcīgā sakņu sistēma ar lielu spēku modina snaudpumpurus

gi jāapskata, līdz kurai vietai vēža infekcija tos skārusi. Miza tur parasti ir nedaudz iegrimusi, nedaudz citādākā krāsā. Izgriez drošības labad vēl kopā ar apmēram 20 cm veselās koksnes. Ja skartajām vietām ir lokāls raksturs, tad bojāto koksni iztīra līdz veselai koksnei. Šajos gadījumos pēc augļu koku apgriešanas ir obligāta apsmidzināšana ar varu saturošiem fungicīdiem.

Vainaga pazemināšana ir viena no aktuālākajām lietām augļu dārzos, kuri tiek kopti, bet nepareizi. Bieži, lai apakšējie zari netraucētu pārvietoties cilvēkiem, dažkārt arī tehnikai, tie tiek nozāģēti, un rezultātā tiek stimulēta augļu koku veģetatīvā augšana. Tādu zaru augšanu neregulējot, izveidosies šauri leņķi, radot arvien spēcīgāku augšanu uz augšu, līdz attopamies, ka ražas novākšanai ir nepieciešams pacēlājs.

Šādam augļu kokam būs jāizzāģē visi nepareizos (šauros leņķos) veidojošies zari, pat ja tā būs lielākā daļa. Izzāģē, atstājot celmiņu. Galotni arī noisina uz kādu no sānzariem pieņemamā augstuma, maksimāli līdz aptuveni 3,5 m, kam vienlaikus ir atbilstošs lēzens leņķis.

Zaru ražošanas potenciāls

Zaru rotācija augļu koku vainagā nepieciešama gadījumos, kad attiecīgā augļu koka zara ražošanas potenciāls ir izsmelts. Aktīvi augļu koka zars ražo apmēram četrus gadus, pēc tam tā ražotspēja samazinās, tie bieži noliecas negatīvā leņķī un ražo vairs tikai zaru galos, vienlaicīgi augstākajā punktā bieži vien sāk attīstīties ūdens zari. Novecojušo zaru izgriez uz sprīdi garu celmiņu. Īpaši svarīga šī rotācija ir intensīvos augļu dārzos, kur augļu koku vainagi tiek veidoti pēc slaidās palmetes principa vai kā Ziemassvētku eglīte.

Runājot par tādiem augļu kokiem kā ķirši un plūmes, aina ir mazliet citādāka. Skābiem ķiršiem, ja vainags netiek regulāri griezts, zari noveco tiklīdz, ka koks var nokalst pilnībā. Esmu to novērojis, piemēram, ‘Kazdangas’, ‘Daugmales stikla’, arī ‘Latvijas zemajam’ ķirsim. Skābiem ķiršiem zaru izgriešana jāpraktizē regulāri, sākot no ceturtā gada pēc iestādīšanas, vainagu retinot un saīsinot nokarenos zarus uz attiecīgo dzīvo pumpuru. Vēl labāk to darīt veģetācijas perioda laikā. Saldajiem ķiršiem lēzenu zaru atzarošanās leņķu izveidošana ir svarīgākais darbs koku iestādīšanas pirmajā gadā, jo šīs pieļautās kļūdas nevarēs izlabot vēlākos gados, jo saldie ķirši ir ārkārtīgi jutīgi pret to, ka ūdens, iekļūstot šaurā atzarošanās leņķa spraugā, ziemā sasals un atplēš pamazām mizu, un neglābjami izraisa koka pilnīgu bojāeju.

Kopējais secinājums par šādu augļu apzāģēšanu – to var izmantot gan ābeļu, gan bumbieru augļu koku atjaunošanā. Koku spēja atjaunoties ir apbrīnojama, pats esmu to pieredzējis, jo spēcīgā sakņu sistēma ar lielu spēku modinās snaudpumpurus.

Pavasara griešanas un zāģēšanas galvenā jēga ir panākt maksimālu augļu koku veģetatīvo augšanu, lai atjaunotu vainagu un panāktu jaunu zaru augšanu. Tādēļ līdz pumpuru piebriešanai pavasarī veiktajām darbībām ir jāseko regulāram darbam arī sezonas laikā.

Māris Narvils, LLKC Augkopības nodaļas konsultants dārzkopībā

BRISELES GAITEŅOS

PROGNOZĒ ZEMĀKU GRAUDAUGU RAŽU

COPA–COGECA prognozē, ka šogad ES dalībvalstīs kopumā būs par 3,7% mazākas graudaugu platības un apmēram par 7,6% mazāka gradu kopraža salīdzinājumā ar 2014. gadu.

Graudaugu tirgus situācija vērtēta COPA–COGECA un EK darba grupā „Graudaugi, eļļas augi un proteīnaugi”, kurā kā eksperts no Latvijas piedalījās biedrības „Zemnieku saeima” pārstāvis Aigars Šutka.

Prognozes liecina, ka lielākais samazinājums būs miežu ražošanā – par

11,7% mazākas būs šī kultūrauga platības un par 17,9% mazāka kopraža. Par 2,2% samazināsies arī rapšu platības, un kopraža būs par 6,9% mazāka kā pērn. Savukārt liels pieaugums paredzams pākšaugu ražošanā. Par apmēram 13% pieaugs zirņu platības un kopraža. Vislielākais pieaugums paredzams lopbarības pupu audzēšanā. Platības un kopraža pieaugs par apmēram 20–24%.

Vērtējot pasaules prognozes, secināts, ka Ukrainā un Krievijā pērn iesēts vairāk ziemāju kā parasti, un ziemšanas problēmu nav bijis. Ļoti labi

ziemošanas apstākļi bijuši arī ASV un Kanādā, tāpat arī ES. Nelielas lokālas problēmas ar ziemšanu novērotas tikai Bulgārijā, Rumānijā, Ungārijā un Polijā.

Ukrainas graudu eksports, neskatoties uz politisko krīzi, saglabāties iepriekšējā līmenī. Krievijas graudu eksports ļoti samazinājies, jo valdība līdz 2015. gada 30. jūnijam ir uzlikusi paaugstinātas eksporta nodevas. Šo faktoru ietekme uz graudu cenu praktiski nav bijusi jūtama. Nākotnes ietekme atkarīga no Krievijas valdības eksporta politikas. **■**

DISKUTĒ PAR KLP VIENKĀRŠOŠANU

Lai gan jaunās Kopējās lauksaimniecības politikas (KLP) ieviešana sāksies tikai šajā pavasarī, ES institūcijās jau tiek diskutēts par tās vienkāršošanu, atzīstot, ka, piemēram, zaļinašanas prasības ir neaprotamas un grūti ieviešamas, izraisot pat haosu daudzu ES dalībvalstu maksājumu sistēmās.

Par KLP vienkāršošanas nepieciešamību diskutēts arī

COPA–COGECA Politikas koordinācijas komitejas sanāksmē, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās LLKC ES lietu biroja vadītāja Ilva Bērziņa. Sanāksmē ziņots, ka par KLP vienkāršošanu ir saņemts liels priekšlikumu skaits no ES dalībvalstīm. Vienkāršošanas nepieciešama, lai lauku attīstība, tiešie maksājumi un tirgus kopējā organizācija būtu saprotamāka lauksaimniekiem. Darba dokuments par šo jautājumu ir nosūtīts Latvijas pre-

zidentūras pārstāvim. Vienkāršošana ir ļoti svarīga, lai samazinātu zaļinašanas kontroli un sankcijas. Tiesa, jau šobrīd ir skaidrs, ka, piemēram, attiecībā uz ekoloģiskās nozīmes platību prasībām izmaiņas nebūs viegli panākas. Darba grupā secināts, ja arī līdz 2016. gadam izdosies izstrādāt KLP vienkāršošanas nosacījumus, to ieviešana būs tikpat sarežģīta kā pašreizējo zaļinašanas prasību īstenošana. **■**

PUTNU GRIPA RAISA DISKUSIJAS

Tirgus prognozes un putnu gripas ietekme vērtēta COPA–COGECA un EK darba grupā „Mājputni un olas”, kurā Latviju pārstāvēja biedrības „Zemnieku saeima” eksperte Aija Rozenfelde.

EK prognozē stabilu putnkopības produkcijas tirgus attīstību ES ar mērenu izaugsmi. Pieprasījums pēc olām turpmāko sešu mēnešu laikā varētu augt par pusprocentu, olu eksportā kāpums sagaidāms par 6,5%.

Vērtējot tirgus attīstību ES dalībvalstīs kopumā, situācija tajās ir atšķirīga: citās vērojams ražošanas kāpums, bet citās – kritums. Nīderlandes pārstāvji informēja, ka putnu gripa nav ietekmējusi tirgus cenas, jo ražotājiem ir stabils eksports uz trešajām valstīm. Lai gan kautuvju izmaksas ir augušas, ražotāji saņem produkciju par iepriekšējām cenām. Nīderlande iesaka EK pārskatīt putnu gripas apka-

rošanas plānu un tā radīto zaudējumu kompensācijas mehānismu. Iznīcinot inkubējamās olas un cāļus, rodas milzīgi zaudējumi, turklāt tiem putnu gripas pārnēsē nav liela nozīme.

Vācijas putnkopji cer uz grila sezonas sākšanos, kad tiek gaidīts tirgus pieprasījuma kāpums. Vācijā norisinās karstas diskusijas par labturības prasībām, jo tas īpaši ietekmēs tītaru produkcijas konkurētspēju.

Vērtējot putnu gripas ietekmi uz nozari, Anglijas pārstāvji informē, ka šajā vaslī iznīcinātas 600 000 inkubējamās pīļu olas un 6000 pīļu māšu ganāmpulks. Ungārijā nogalinātas 23 tūkst. nobarojamās pīles, slimības uzliesmojums bijis februāra beigās, un ieviesti sanitārie un tirdzniecības ierobežojumi. Itālijā putnu gripas uzliesmojumi bijuši Ziemassvētkos, ieviesti strikti ierobežojumi. Itālija iesaka harmonizēt apkarošanas pasākumus dalībvalstīs, jo tie nav vienādi. **■**

KRIEVIJAS EMBARGO SEKAS DĀRZKOPJIEM

ES dārzkopjiem Krievijas embargo radījis lielus zaudējumus, tādēļ nepieciešams ES intitūcijām skaidrot situāciju un lūgt iespēju piešķirt papildu kompensācijas.

Par to spriests COPA–COGECA un EK darba grupā „Augļi un dārzeņi”, kurā kā eksperte no Latvijas piedalījās Latvijas Zemnieku federācijas pārstāve Marija Gailīte.

Embargo dēļ Itālijā bija jāizņem no tirgus 27 tūkst. tonnu svaigo produktu, kuri bija paredzēti Krievijas tirgum. Spānija un Francija prasa papildu atbalstu embargo seku pārvarēšanai līdz 2015. gada septembrim, kā arī vēlas paplašināt atbalstāmo produktu sarakstu. Polijā svarīgākā produktu grupa, ko pārdod Krievijā, ir āboli. Pērn tika izaudzēti 50 tūkst. tonnu ābolu, tostarp tādas šķirnes, kas nav pieprasītas citās valstīs, tikai Krievijā. Pārdot citos tirgos šādu ābolu daudzumu nav iespējams. Polijā ir relatīvi maz ražotāju organizāciju (tikai ap 20% ražotāju tajās piedalās), tādēļ lielākajai daļai audzētāju nav iespējams izmantot krīzes novēršanas pasākumiem paredzēto atbalstu ražotāju organizāciju darbības programmu ietvaros. Ābolus nāksies pārstrādāt sulas koncentrātā, bet tā krājumi jau tagad ir lieli un tas ietekmēs nākamās sezonas cenas. Polija vēlas pārstrādāt liekos ābolus biogāzē un panākt, lai tiktu kompensēti transporta izdevumi.

Visās ziemeļvalstīs siltumnīcu produkcijas cenas pašlaik ir zemākas nekā pirms gada, tomēr Zviedrijā cenu spiediens nav tik liels, kā tika gaidīts. ■

Pēc COPA–COGECA ekspertu atskaitēm sagatavoja **Iveta Tomsone**

CER UZ PIENA TIRGUS ATDZĪVOŠANOS

ES piena tirgū lielākais piena iepirkuma cenu kritums notika pērn oktobrī, novembrī, decembrī un šī gada janvārī. Cenas samazinājušās arī februārī, taču tirgus analītiķi norāda, ka jau no marta būs atsācies neliels kāpums. Situācija katrā ES dalībvalstī ir atšķirīga.

Piena tirgus ES dalībvalstīs vērtēts ES lauksaimnieku organizāciju COPA–COGECA un Eiropas Komisijas darba grupā par pienu un piena produktiem.

Vācijā piena ražošanas tempi salīdzinājumā ar pērnā gada ir samazinājušies par 3%, bet kvotas tiks pārpildītas un soda naudas būs jāmaksā. Pēc pērnā gada aplēsēm Vācijā būs lielākais kvotas pārsniegums – par aptuveni 580 tūkst. tonnu, kas šīs valsts lauksaimniekiem soda naudās varētu izmaksāt vairāk nekā 160 miljonus eiro. Vācijā martā piena cena bija 30,4 centi/kg un tikko sedza ražošanas pašizmaksu.

Nīderlandē piena ražošanas apjomi ir pagājušā gada līmenī. Kvotas pārpilde sagaidāma par 4%, kas varētu izmaksāt kopumā ap 130 miljoniem eiro. Pēc kvotu atcelšanas te sagaidāms piena ražošanas apjomu kāpums, jo arī govju skaits pagājušajā gadā ir palielinājies. Strausjā cenu kritums – līdz 30 centiem/kg – Nīderlandē bija janvārī, un te cenu pieaugumu reāli gaida tikai jūnijā vai jūlijā. Tiesa, lielākais kooperatīvs „Friesland Campina” jau pašreiz cenu ir paaugstinājis uz 35–36 centiem/kg.

Somijā uzskata, ka piena ražošanas nozarē iestājusies kritiska situācija, jo

uzņēmums „Valio” (dominējošais piena pārstrādātājs) februārī piena cenu ir samazinājis par 5 centiem uz kg, un pašreiz piena cena ir 36 centi/kg. Arī vairumtirgotāji ir nolaiduši cenu piena produktiem, kas arī ietekmē cenas krišanos zemniekiem.

Lielbritānijā piena ražošana ir palielinājusies par 8%, bet piena kvota netiks pārpildīta. Lai arī vidējā cena ir 33–34 centi/kg, lielākās bažas rada lielā cenu atšķirība dažādām saimniecībām – amplitūda ir 22–40 centi par kg piena. Februārī piena ražošana ir samazinājusies tieši zemo cenu dēļ.

Itālijā, lai nepārsniegtu kvotu, piena ražošanas apjomi pēdējos mēnešos ir samazinājušies. Daudzas saimniecības pāriet uz gaļas liellopu audzēšanu. Piena cena marta sākumā bija 33–35 centi/kg, bet arī piena ražošanas izmaksas ir augstas. Puse no Itālijā saražotā piena tiek pārstrādāts dažādos ģeogrāfiskās izcelsmes sieros.

Lietuvā piena kvotas netiks pārpildītas. Cena ir samazinājusies līdz 23 centiem par kg, bet ir liela cenu starpība starp dažādām saimniecībām.

Igaunijā zemākā cena bija janvārī – 24 centi/kg, februārī bija neliels kāpums un vidējā cena sasniedza 26 centus/kg. Igaunijā prognozē, ka krīzes dēļ no ražošanas varētu aiziet ap 100 piena ražotāju, kas būtu liels zaudējums, ņemot vērā, ka šajā valstī piena ražotāju skaits ir tikai ap 700. Pašreiz ražotājus mēģina atbalstīt ar subsīdijām, bet piena produktiem meklē noieta tirgus Indijā un Japānā. ■

copa * **cogeca**

european farmers

european agri-cooperatives

COPA–COGECA ir Eiropas līmeņa lauksaimnieku organizācija ES dalībvalstu lauksaimnieku pārstāvjiem komunikācijā ar lauksaimniecības politikas veidotāju EK un citām starptautiskām institūcijām. **COPA** dibināta 1958. gadā, **COGECA** dibināta 1959. gadā, un no 1962. gada abas organizācijas strādā apvienoti.

COPA ir pārstāvētas 60 ES dalībvalstu lauksaimnieku NVO un 36 partnerorganizācijas no Eiropas valstīm – Islandes, Norvēģijas, Šveices.

COGECA pārstāv 38 lauksaimnieku nevalstiskās kooperatīvu organizācijas no ES dalībvalstīm un partnerorganizācijas no Eiropas Ekonomiskās zonas valstīm.

COPA–COGECA biedru organizāciju intereses tiek aizstāvētas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un zivsaimniecībā.

MĀJRAŽOŠANA

GAN VESELĪBAI, GAN GARŠAS BAUDĪJUMAM

Zemnieku saimniecība „Dārzi” Bauskas rajona Iecavas novadā strādā kopš 1992. gada. Saimniecību vada dārzniecē ar vairāk nekā 40 gadu pieredzi augļkopībā – Daila Kronberga.

Pirmie smiltsērķšķu stādījumi saimniecībā iestādīti 2004. gada aprīlī, bet 2009. gadā zemnieku saimniecība ieguva bioloģiski saimniecības sertifikātu. Pašlaik bioloģiski sertificēti smiltsērķšķi tiek audzēti 20 hektāru platībā.

Piedāvā daudzveidīgu produkciju

Tagad „Dārzi” piedāvā jau ļoti daudzveidīgu produkcijas klāstu no bioloģiski audzētiem smiltsērķšķiem: sulu (auksti spiestu vai pasterizētu), ogu un lapu tēju, eļļu, džemu no smiltsērķšķiem, kā arī ar brūkleņu, zemeņu, ābolu, ķirbju, pilādžu un aroniju piedevām, „Gardo smiltsērķšķu medus podu”, sīrupus, želejkonfektes un saldētas ogas. Jaunums ir rabarberu, smiltsērķšķu un ābolu sulas ērtā trīs litru kartona iepakojumā.

Saimniece Daila Kronberga atzīst, ka mājražošanas uzsākšana nav bijusi sarežģīta, jo izprastas un izpildītas Pārtikas un veterinārā dienesta prasības, tāpēc arī turpmākā sadarbība veidojusies veiksmīga. Produktu ražošanai izmantotas pašu izstrādātas receptūras, bet zināšanas iegūtas pašmācības ceļā. Protams, jāstrādā un re-

ceptūras jāpilnveido, un tas arī gadu gaitā tiek darīts, par ko liecina bagātīgais produkcijas klāsts.

Smiltsērķšķu gardumi un Valsts augu aizsardzības dienestā sertificēti saimniecībā audzēti stādi vasarās pieejami dažādu pilsētu svētkos un gadatirgos Latvijā. Arī savā ražotnē Mūsas ciematā tiek uzņemti interesenti, kuriem tiek stāstīts par ražošanu un

piedāvāts ne tikai Latvijas, bet arī Lietuvas un Igaunijas tirgos. Ceļā uz Lietuvas vai Igaunijas pilsētu svētkiem tika mēroti pat vairāki simti kilometru. Viss tika darīts, lai iegūtu atpazīstamību. Tagad tas atmaksājas, jo daudz tiek ražots pēc pasūtījuma.

Svarīga tiešā saikne ar pircēju

Lai palielinātu produkcijas realizāciju, protams, ir svarīga tiešā saikne ar pircēju tirdziņos vai degustāciju laikā pašu saimniecībā. Taču, lai piesaistītu uzmanību produktam, par svarīgu atzīta arī sava iepakojuma dizaina izveide, mājaslapas www.gardumi.lv izveide, kā arī citas aktivitātes. Jāpilnveidojas, jāseko jaunumiem internetā, jāizmanto gan tiešās, gan netiešās reklāmas iespējas, lai plašākam cilvēku skaitam pastāstītu par savu produktu.

Šobrīd zemnieku saimniecībā „Dārzi” pilnā sparā rit pavasara darbi. Atjaunoti jau 1,7 hektāri smiltsērķšķu stādījumu. Stādīšanai šī gada vēsais pavasaris ir ļoti labvēlīgs, jo paildzina lapu plaukšanas laiku. Svarīgi jaunos kociņus iestādīt, kamēr tiem lapas vēl nav saplaukušas. Saimniece teic: „Pavasārī katrs mirklis svarīgs. Tikai tad, ja visi darbi, sākot no augsnes apstrādes, beidzot ar stādījumu apgriešanu un kopšanu, ir paveikti optimālajos termiņos, var cerēt uz produktīvu pieaugumu un labām ražām nākotnē.”

► 16. lpp.

Visa pamatā ir pieredze, zināšanas un centieni arvien pilnveidoties

parādīts, kur aug smiltsērķšķi un kā top produkti. Tad degustācijā tiek pasniegti smiltsērķšķu džemi, sīrupi, tēja un karstais dzēriens.

Izbraucieni uz tirdzniecības vietām notiek ar savu transportu, lielākoties tiek mērots attālums ap 70 kilometriem, kas visbiežāk veicams uz Rīgu. Izbraukuma tirdzniecība prasa lielu laika patēriņu, kā arī dārgi izmaksā – gan degvielas patēriņa, gan salīdzinoši augsto tirdzniecību vietu izmaksu dēļ.

Iepriekšējos gados zemnieku saimniecība „Dārzi” izbraukuma tirdzniecībā devās daudz biežāk un tālāk. Plašais mājražojumu sortiments tika

◀ 15. lpp.

Runājot par nepieciešamajiem ieguldījumiem, lai uzsāktu mājražošanu, Daila Kronberga atzīst, ka katram tie būs atšķirīgi atkarībā no tā, ko cilvēks vēlas ražot, cik daudz un kādas telpas tam nepieciešamas. Sākumā viss esot diezgan vienkārši, taču, augot mājražošanas apjomam, rodas nepieciešamība pēc speciālām ražošanas iekārtām un plašākām telpām. Attīstība prasa ieguldījumus. Tāpēc ņemts aizņēmums bankā, bet tā saņemšana nav radījusi problēmas, jo saimniecība jau ieguvusi zināmu atpazīstamību, produkcijai ir savi pircēji, un ienākumi no mājražošanas ļauj pildīt kredītsaistības.

Sadarbība ar konsultantiem

Tika apstiprināts LLKC Bauskas konsultāciju biroja izstrādātais projekts lauksaimniecības produktu pārstrādei un pirmapstrādei mājas apstākļos. Tā rezultātā ar LEADER programmas palīdzību piesaistītais ELFLA atbalsts kļuva par atspērienu uzņēmuma attīstībai. Papildu atbalstu deva arī iesaistīšanās „Lauku teritorijas ekonomiskās aktivitātes veicināšanas programmā”. Taču visa pamatā ir pieredze, zināšanas par nozari, skaidra vīzija par produktu, tirgus izpēte un centieni arvien pilnveidoties atbilstoši laikam un iespējām.

Vaicāta, ko varētu vēlēt tiem, kuri vēlas uzsākt nodarboties ar mājražošanu, Daila Kronberga saka: „Vispirms jātiek skaidrībā: ko ražos, kā ražos un realizēs saražoto produktu. Jāiepazīstas ar visu institūciju prasībām mājražotājam. Lai veicas!”

Dace Griķe, LLKC Bauskas nodaļas lauku attīstība speciāliste un uzņēmējdarbības konsultante
Dace Millere, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

UZZIŅĀL. Smiltserkšķu sula satur lielu daudzumu C un E vitamīna, kā arī B grupas, PP un K vitamīnus un vairāk nekā 180 bioloģiski aktīvas vielas. Smiltserkšķi bagātīgi satur gan taukos, gan ūdenī šķīstošus vitamīnus, kā arī antioksidantus, kas samazina brīvo radikāļu izraisītos organisma bojājumus.

Daila Kronberga

LAUKU LAPA TAVĀ

Piedāvājam iespēju saņemt informatīvos izdevumus „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa” Jūsu e-pastā! Lai pieteiktos izdevumu elektroniskai saņemšanai, sūtiet pieteikumu uz e-pastu: lauku.lapa@llkc.lv. Uz šo e-pastu varat sūtīt arī ieteikumus, kā mēs varētu pilnveidot „Lauku Lapa” un „Zivju Lapa”.

Pieteikumā jānorāda:

Vārds, uzvārds; iestādes nosaukums, kuru pārstāvat; e-pasta adrese, uz kuru vēlaties saņemt izdevumu.

E-PASTĀ

Lauku Lapa

SAGATAVOTA

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā
Rīgas iela 34, Ozolnieki,
Ozolnieku pag., Ozolnieku nov.,
LV-3018
tālr.: 63050220
Izdevumā arī LLKC arhīva un publicitātes foto

EIROPAS SAVIENĪBA

EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

